

A. Rainytė: Svarbu taip kalbėti ir elgtis, kad ir motina, ir vaikas pasitikėtų gydytoju

Šiais metais vaikų gydytoja, medicinos mokslų daktarė Aldona Rainytė minėjo gražią 90 metų sukaktį. Sukaktys priverčia žmogų stabtelėti, atsigręžti ir peržvelgti nueitą kelią. Skaitytojams tai yra puiki proga pasivaikščioti jubilato keliu.

Gydytojos A. Rainytės kelias buvo kupinas iššūkių, tačiau nestokojo laimėjimų. Visą gyvenimą medikė dailijosi žiniomis ir patarimais, skleidė šilumą ir gerumą, globojo ir mylėjo tiek mažuosius pacientus, tiek studentus, kolegas. Ji ir šiandien kupina energijos, veiklos.

Kodėl pasirinko mediciną? Kaip tapo vaikų ligų gydytoja? Kodėl sudomino infektologija? Kur slypi sėkmingo darbo paslaptis? Apie visa tai ir dar daugiau kalbamės su vaikų ligų gydytoja A. Rainyte.

Ar medicina buvo jūsų svajonių profesija?

Kalbant apie mediciną mano gyvenime, tenka prisiminti autobiografiją. Galiu pasakyti, kad mano visas sąmoningas gyvenimas buvo susijęs su medicina.

Būdama 7 metų, gana sunkiai susirgau hemoraginiu vaskulitu ir atsidūriau ligoninėje. Prisimenu, kad man buvo labai bloga. Dar kentėjau ir dėl to, kad mano mamai neleido būti su manimi. Pagerėjus sveikatai, buvau išleista į namus. Mane gydžiusius gydytoją ir medicinos seseles laikiau nepaprastais, visagaliais žmonėmis. Taip atsirado noras tapti panašia į juos.

Mūsų giminėje medikų nebuvo. Mama buvo neturtingų ūkininkų duktė, jokio specialaus išsilavinimo neturėjo, tačiau labai mėgo skaityti įvairią literatūrą. Ji vis sakydavo, jeigu jaunystėje būtų turėjusi galimybę, būtų tapusi medicinos sesele. Taigi medicina man buvo kažkas nepaprasta.

Toliau likimas klostėsi taip, kad 1941 metais buvome ištremti: tėvelis – į lagerį, mes su mama ir jaunesniu broliu – į Sibirą. Ten lankiau mokyklą, mokiausi gerai,

septynias klases baigiau su pagyrimu. Galėjau mokytis toliau, bet mamos sveikata buvo bloga (ji sirgo įgimta širdies yda). Todėl norėjau greičiau atsistoti ant kojų – įgyti specialybę. Nusprendėme, kad protingiausia būtų stoti į medicinos mokyklą. Būdama 15 metų įstojau į felčerių akušerių mokyklą Barnaule, už 500 km nuo mūsų iki tol gyvenamosios vietos. Ten gyvenau viena, gana sunkiai, bet medicina labai patiko ir medicinos mokyklą baigiau su pagyrimu. Dėstytojai sakė, kad galėčiau pratęsti mokslą medicinos institute be stojamųjų egzaminų. Tačiau siuntimo stoti į institutą negavau, nes buvau tremtinė. Buvau nusiūsta dirbti akušere į mažos gyvenvietės ligoninę taigoje, kurioje dirbo vienintelis gydytojas. Gimdymo skyriuje buvo tik 10 lovų. Atvykusi pakeičiau į pensiją išėjusią vienintelę akušerę. Likau dirbti viena – 18 metų mergiotė, ką tik baigusi medicinos mokyklą. Per metus būdavo apie 100 gimdymų. Kadangi buvau vienintelė akušerė, neturėjau jokių laisvadienių ir atostogų. Kartu prižiūrečiau ir naujagimius. Laimei, darbas sekėsi. Tačiau ir noras toliau mokytis nepraėjo. Tad po 3 metų, sunkiai gavus saugumo leidimą

išvykti, išlaikiau stojamuosius egzaminus Krasnojarsko medicinos institute. Dar po 3 metų gavau leidimą persikelti studijuoti Vilniaus universiteto Medicinos fakultete.

O vaikų ligos ir infekcijos?

Studijuojant 6 kurse, buvo sudaroma pediatrų grupė. Neabejodama prisijungiau prie šios grupės, nes jau turėjau darbo praktikos su naujagimiais. Be to, pediatrija buvo labai patraukli tuo, kad jai vadovavo tokie įdomūs dėstytojai kaip Petras Baublys ir Liudmila Steponaitienė (tuomet abu dar be mokslinio laipsnio). Taip tapau pediatre. Baigiau medicinos fakultetą su pagyrimu, pasirinkau darbą Anykščiuose. Iš pradžių dirbau apylinkės pediatre, vėliau buvau paskirta Pediatrijos skyriaus vedėja ir rajono pediatre. Taigi teko susipažinti su įvairiomis pediatro darbo rūšimis. Įsitikinau, kad didžiausią vaikų ligų dalį sudaro infekcinės ligos – ligos, sukeltos įvairių bakterijų, virusų, parazitų.

Visos vaikų infekcinės ligos gali būti įvairaus sunkumo ir kartais sunkiai atpažįstamos. Todėl pediatras turi gerai išmanyti infekcinių ligų diagnostiką ir ligų profilaktiką. Laimei, daugelio infekcinių ligų profilaktikai yra išrasti skiepai. Taigi daugelio vaikų ligų galima išvengti ar bent palengvinti jų eigą. Taip mano domėjimosi sritis tapo vaikų infekcinės ligos, parazitologija. Įstojus į aspirantūrą, šioje srityje apgyniau ir disertaciją. Vėliau ėmiau domėtis infekcinių ligų profilaktika – vakcinologija, imuniteto pagrindais ir imuniteto deficitu.

Kaip įveikdavote darbo ir kasdienybės sunkumus? Kas, jūsų nuomone, labiausiai lemia gydytojo ir pacientų santykius?

Ar sunkus pediatro darbas? Kaip kam. Gydytojo darbe labai didelę reikšmę turi kontaktas su pacientu – kad pacientas pasitikėtų gydytoju. O pediatrijoje šis kontaktas turi būti geras su dviem asmenimis – motina ir vaiku. Svarbu sugebėti taip kalbėti ir elgtis, kad ir motina, ir vaikas pasitikėtų tavimi. Tai nėra lengva. Nuo šio psichologinio krūvio pavargsti. Ką jau kalbėti apie tai, kad ir paciento liga dažnai yra sunkus uždavinys. Tačiau niekada nesigailėjau pasirinkusi pediatriją. O kokią laimę jausdavau, kai ligoninėje gulintis vaikas pavadindavo mane mama. Taip atsitiko kelis kartus. Kai jausdavau vaiko ir jo motinos pasitikėjimą, tai ir nuovargis nebuvo toks sunkus.

Kokius pasiektus rezultatus laikote svarbiausiais?

Savo didžiausiu laimėjimu laikau tai, kad visą gyvenimą mokiausi medicinos – kuo daugiau mokiausi, tuo

daugiau rasdavau, ko nežinau. Labai džiaugiausi, kai perskaičiusi užsienio medicinos literatūrą radau informaciją apie naują, iki tol pas mus netaikytą virusinio stenožuojančio laringito gydymą adrenalino aerozoliais ir kortikosteroidais. Džiaugiausi, kad pasisekė jį įdiegti Vilniaus universiteto ligoninės *Santaros* klinikų Vaikų ligoninėje, o vėliau ir visuose Lietuvos vaikų ligų skyriuose. Tai leido atsisakyti iki tol naudojamų garinimų ir intubavimų, kurie sukeldavo sunkių komplikacijų. Labai džiaugiausi, kai po daugelio metų sutiktos gydytojos, klausiusios mano paskaitų gydytojų tobulinimo Pediatrijos katedroje apie imuniteto mechanizmus ir skiepus, teigiamai vertino jas ir dėkojo už suteiktas žinias. Džiaugiausi, kai tos kartos pediatrai nebijojo vaikų skiepyti ir vaikų vakcinacija artėjo prie siekiamo kolektyvinio imuniteto. Džiaugiausi, kai, įkūrus vaikų ligoninėje skiepavimo palatą, motinos, bijančios dėl galimų komplikacijų skiepyti savo vaikus, atveždavo skiepyti juos į Vilniaus universiteto ligoninės *Santaros* klinikų Vaikų ligoninę.

Dirbdama Vilniaus universiteto Gydytojų tobulinimo fakulteto Pediatrijos katedroje parengiau kelias metodines rekomendacijas apie vaikų skiepimą, skirtas gydytojams, leidinį apie skiepų nepageidaujamus reiškinius ir komplikacijas, kuriame pateikiau įrodymų, kaip kartais klaidingai būdavo fiksuojamos skiepų komplikacijos esant patologijai, nesusijusiai su skiepais. Dalyvavau rengiant knygą *Imunologijos raida Lietuvoje* (2016 metai).

Didelę paramą vaikų infektologijos srityje teikė tai, kad Lietuvai atgavus nepriklausomybę, įstojau į Europos vaikų infektologų asociaciją ESPID ir kasmet galėjau dalyvauti jos suvažiavimuose, rengti pranešimus. Dar svarbiau, kad turėjau galimybę išklausti visų tos srities Europos mokslininkų pranešimus. Tobulinausi Maskvos (Rusija), Upsalos ir Umeo (Švedija) universitetų vaikų klinikose.

Ilgą laiką nebuvo rengiami vaikų infekcinių ligų gydytojai, tačiau padėtis pasikeitė. Kaip manote, galbūt užtektų tik vaikų ligų gydytojų? Ar būtina, kad būtų vaikų infekcinių ligų specialistų?

Manau, kad kiekvienas praktinį darbą dirbantis pediatras turi gerai išmanyti vaikų infekcines ligas ir jų profilaktikos priemones, nes be jų nėra pediatrijos. Vis dėlto šiais laikais, kai gyventojų judėjimas yra taip padidėjęs, visuomet išlieka galimybė, kad gali būti įvežtu naujų, mums mažai žinomų infekcijų. Tad ypač sudėtingų infekcijų, sunkių ligų atvejais galėtų padėti aukštos kvalifikacijos pediatrai, įsivavinę specialias infektologijos žinias, dirbantys konsultantais.

Mano nuomone, labai svarbu, kad imunologijos ir vakcinologijos pagrindus žinotų visų specialybių gydytojai,

ne tik pediatrai. Liūdna girdėti, kai autoritetingi kitų sričių specialistai tampa skiepų priešininkais, pamiršusiais medicinos istoriją ir nežinančiais, kiek žmonių gyvybių išgelbėjo ir dabar gelbsti skiepai. Apie skiepus galėčiau pasakyti taip: skiepai yra blogai – galimas diskomfortas, galimi nepageidaujami reiškiniai, bet be jų yra daug kartų blogiau – gresia sunki ligos forma, mirtis. Reikia tik prisiminti difterijos, poliomielito, tuberkuliozinio meningito, epiglotito istoriją, kai nebuvo prieš juos skiepų. Mažėjant vaikų skiepijų mastui ir gerai suprantant tokio reiškinio pavojų, siūliau skaityti mokyklose mokiniams ir jų tėvams populiarias paskaitas apie skiepų naudą. Deja, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijoje buvau nesuprasta.

Kuo šiuo metu užsiimate?

Po 53 su medicina susijusių metų išėjus į pensiją, negalėjau staiga nutraukti ryšio su pediatrija. Pediatrija ir infektologija tapo pomėgiu. Dar daugelį metų lankiausi Lietuvos pediatrų draugijos, imunologų ir vaikų liginės savaitinės konferencijose, džiaugiausi įdomiai parengtais mokslininkų ir gydytojų rezidentų pranešimais. Kas mėnesį lankiausi organizuojamose respublikinėse šeimos gydytojams skirtose konferencijose. Prasidėjusi COVID-19 pandemija šį užsiėmimą nutraukė, tačiau atsirado galimybė kai kurias konferen-

cijas klausyti per nuotolį ir taip papildyti žinias ne tik pediatrijos srityje.

Esate išrinkta Lietuvos infektologų draugijos garbės nare. Kokią matote prasmę, net ir nedirbant aktyviai dalyvauti jos veikloje ir dar kurios dauguma narių yra suaugusiųjų infekcinių ligų gydytojai?

Gaila, kad ateina laikas, kai žmogus pasensta ir privalo išeiti užtarnauto poilsio. Visos per gyvenimą sukauptos žinios tampa nebereikalingos ir taip pat sensta. Bet nepaprastai malonu, kai tavo darbus prisimenama po daugelio metų. Šių metų birželį vykusiame Lietuvos infektologų draugijos suvažiavime buvau apdovanota *Garbės nario diplomu*. Ar gali būti didesnė dovana, kai tavo darbus prisimena daugiau kaip po 20 metų? Esu labai dėkinga kolegoms, tik gailiuosi, kad amžius atima galimybę toliau dirbti mėgstamą darbą.

Ko palinkėtumėte jauniems kolegoms?

Jauniems medikams noriu palinkėti, kad domėtūsi mokslo naujovėmis, dalytūsi su kolegomis žiniomis, nepamirštū medicinos istorijos, o su pacientais elgtūsi taip, kad jie gydytojais pasitikėtų. Tai ir yra gyvenimo prasmė.

*Dėkojame už pokalbį
Kalbėjosi Natalija Voronaja*

MEDPRAKTIKA
SVETAINĖ MEDIKAMS

- ✓ Patogesnė registracija į konferencijas.
- ✓ Galimybė skaityti naujausius leidinius "Online".
- ✓ Visi konferencijų pažymėjimai vienoje vietoje.
- ✓ Pirmieji sužinosite naujienas apie artėjančias konferencijas ir naujai išleistus leidinius.